

پرسشنامه های استاندارد پرکاربرد

در حوزه مدیریت

مؤلفین

سید گلپایگانی

دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت آموزش و پرورش استان مازندران - شهرستان
بیمبر

رضوانه رادماند

کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی آموزش و پرورش استان مازندران -
شهرستان تنکابن

مریم حسین پور

کارشناس ارشد مدیریت آموزشی آموزش و پرورش استان مازندران -
شهرستان محمودآباد

فاطمه شیخ الاسلامی

کارشناس پژوهشگری علوم اجتماعی - آموزش و پرورش استان مازندران

شهرستان نور

عنوان و نام پدیدآور: پرسشنامه‌های استاندارد پر کاربرد در حوزه مدیریت / مولفین نساء گلپایگانی ... [و دیگران].

مشخصات نشر: ساری: علیم نور، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۱۶۴ ص.

شابک: 978-600-8400-77-6

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت: مولفین نساء گلپایگانی، رضوانه رادمند، مریم حسین پور، فاطمه شیخ الاسلامی.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۶۲ - ۱۶۴.

موضوع: پرسشنامه‌ها

Questionnaire: موضوع

موضوع: پرسشنامه - ایران

Questionnaires -- Iran: موضوع

موضوع: پرسشنامه‌ها -- روش‌شناسی

Questionnaires -- Methodology: موضوع

شناسه افزوده: گلپایگانی، نساء ۱۳۶۰

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ پ ۴ IN ۷۱۹

رده بندی دیویی: ۴۳۳ / ۰۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۰۲۵۵۶۲

شناسه کتاب

◀ نام کتاب: پرسشنامه‌های استاندارد پر کاربرد در حوزه مدیریت

◀ مولفین: نساء گلپایگانی، رضوانه رادمند، مریم حسین پور، فاطمه شیخ الاسلامی

◀ امور (رایانه و صفحه‌بندی: مبینا آقاجانی نیا

◀ طرح (روی جلد: مبینا آقاجانی نیا

◀ ویراستار علمی: رضوانه رادمند

◀ شمار: ۵۰۰

◀ ناشر: علیم نور

◀ نوبت چاپ اول: ۱۳۹۷

◀ قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق اعم از چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری و ترجمه برای ناشر محفوظ است. (نقل مطلب با ذکر مأخذ با همتا است)

مرکز پخش: ساری - میدان امام - بلوار دانشگاه - پایین تر از حوزه هنری - کوچه گل نرگس - جنب چاپ مآزند گستر

ISBN 978-600-8400-77-6

فهرست مطالب

۱۰..... سخن ناشر

۱۱..... پیشگفتار مؤلف

۱۵..... پرسشنامه ابعاد موفقیت

۱۸..... شیوه نمره گذاری

۱۹..... تعریف نظری

۱۹..... تعریف عملیاتی

۲۰..... پرسشنامه ارزش شغلی

۲۲..... شیوه نمره گذاری

۲۲..... تعریف مفهومی

۲۳..... تعریف عملیاتی

۲۴..... پرسشنامه بلوغ سازمانی (مک دونالد، ۲۰۰۷)

۲۸..... شیوه نمره گذاری

۲۸..... تعریف نظری

۲۹..... تعریف عملیاتی

۳۰..... پرسشنامه تعهد سازمانی (می و آلن)

۳۳..... شیوه نمره گذاری

۳۴..... تعریف نظری

۳۴..... تعریف عملیاتی

۳۵..... پرسشنامه جو سازمانی مدرسه (هالپین و کرافت)

۳۸..... شیوه نمره گذاری

۳۸..... تعاریف نظری

۳۹..... تعاریف عملیاتی

۴۲..... پرسشنامه چابکی سازمانی

شیوه نمره گذاری ۴۵

تعریف نظری ۴۵

تعریف عملیاتی ۴۶

پرسشنامه خلاقیت در معلمان ۴۷

تعریف نظری: ۵۲

تعریف عملیاتی: ۵۲

پرسشنامه خلاقیت سازمانی ۵۳

شیوه نمره گذاری ۵۸

تعریف نظری ۵۸

پرسشنامه راهبردهای یادگیری، خودتنظیم (زیمرن و پونز) ۵۹

شیوه نمره گذاری ۶۲

تعاریف نظری: ۶۲

تعاریف عملیاتی ۶۴

پرسشنامه رضایت شغلی ۶۶

(بریقلدوروث) ۶۶

شیوه نمره گذاری ۶۷

تعریف نظری ۶۸

تعریف عملیاتی ۶۸

پرسشنامه رفتارهای سیاسی ۶۹

شیوه نمره گذاری ۷۱

تعریف نظری ۷۲

تعریف عملیاتی ۷۲

پرسشنامه سبک رهبری ۷۳

شیوه نمره گذاری ۷۶

تعریف نظری ۷۶

تعریف عملیاتی ۷۶

۷۷..... پرسشنامه سلامت سازمانی مدرسه (OHI-S)

شیوه نمره گذاری ۸۱

تعریف نظری ۸۱

تعریف عملیاتی ۸۱

۸۲..... پرسشنامه نوجوانان خلاقیت افراد

پرسشنامه سنجش خلاقیت افراد ۱۰۰

۱۰۴..... پرسشنامه طراعی شالی (هاکمن والدهام (۱۹۸۰))

شیوه نمره گذاری ۱۰۶

تعریف نظری ۱۰۶

تعریف عملیاتی ۱۰۷

۱۰۹..... پرسشنامه عدالت سازمانی

تعریف نظری ۱۱۱

تعریف عملیاتی ۱۱۲

۱۱۳..... پرسشنامه فرسودگی شغلی (لی و آشفورت)

تعریف نظری ۱۱۶

تعریف عملیاتی ۱۱۶

۱۱۸..... پرسشنامه فرهنگ سازمانی

۱۱۸..... (هافستد)

شیوه نمره گذاری ۱۲۱

تعاریف نظری ۱۲۲

تعاریف عملیاتی ۱۲۴

پرسشنامه کارآفرینی سازمانی صمد آقایی (۱۳۷۷) ۱۲۷

شیوه نمره گذاری ۱۳۱

تعریف نظری ۱۳۱

تعریف عملیاتی ۱۳۱

پرسشنامه کیفیت زندگی کاری معلمان ۱۳۲

تعریف نظری ۱۳۷

تعریف عملیاتی ۱۳۷

پرسشنامه مدیریت رفتار فراگیر ۱۳۸

شیوه نمره گذاری ۱۴۱

تعریف عملیاتی ۱۴۱

تعریف نظری ۱۴۳

پرسشنامه مقیاس متغیرهای محیط کار ۱۴۴

(عدالت سازمانی، تعارض بین فردی و قیود سازمانی) ۱۴۴

شیوه نمره گذاری ۱۴۸

پرسشنامه وجدان کاری (مایکل بال) ۱۵۰

شیوه نمره گذاری ۱۵۳

تعریف نظری ۱۵۵

تعریف عملیاتی ۱۵۵

پرسشنامه هوش سازمانی (آلبرخت) ۱۵۷

شیوه نمره گذاری ۱۶۰

تعاریف نظری ۱۶۲

تعریف عملیاتی ۱۶۳

منابع و مؤاخذ ۱۶۴

پیشگفتار مؤلف

درک پرسشنامه ویژگی‌های پرسشنامه و نقاط قوت و ضعف آن و همین‌طور حساسیت‌هایی که باید در مورد یک پرسشنامه وجود داشته باشد، کار ساده‌ای نیست. با جرئت می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین دستاوردهای کسی که در مقاطع تحصیلی رسمی دانشگاهی، سطح PhD را به پایان می‌رساند، این است که می‌تواند این ظرات‌ها را درک کند. هنوز هم کم نیستند پرسشنامه‌هایی که مهر و موم‌ها در مقیاس ماریجی مورد استفاده قرار می‌گیرند و دانشگاه‌های بزرگ جهان آن‌ها را تائید می‌کنند و بعداً مشخص می‌شود که در طراحی آن‌ها مشکلاتی وجود داشته است. برای درک در این مباحث، کافی است به عنوان مثال، این مسئله را در نظر بگیرید که پس از مهر و موم‌ها رواج پرسشنامه MBTI در جهان، هانس آیزنک در کتاب خود گزارش می‌کند که «بیزی» پرسشنامه MBTI تحت عنوان درون‌گرایی-برونگرایی اندازه‌گیری می‌شود. دایره سرگیری سنجش (Loading) با تئوریسزم است و نمی‌تواند درون‌گرایی-برونگرایی را به صورت کاملاً مستقل اندازه‌گیری نماید! این مقدمه را از این جهت گفتیم که مطابق با «نامه متمم درباره پرسشنامه، یک مطلب آموزشی کامل نیست و آن را صرفاً در حد توضیحات بسیار ناقص لغت‌نامه‌ای که کمی تکمیل‌تر شده در نظر بگیرید. پرسشنامه یک ابزار تحقیقاتی با مجموعه‌ای از پرسش‌ها است که باهدف جمع‌آوری و ثبت اطلاعات مورد استفاده قرار می‌گیرد. این تعریف از پرسشنامه، آن‌قدر گسترده و باز است که عریضاً شامل هر چیزی می‌شود! در سایر منابع، شرط‌ها و قیدهای دیگری هم مطرح شده‌اند:

• بعضی منابع، مکتوب بودن را در تعریف پرسشنامه قید کرده‌اند (شاید در

دوران دیجیتال، این قید چندان قابل‌پذیرش نباشد)

• برخی منابع دیگر، پرسشنامه را ابزاری برای گردآوری اطلاعات

از پاسخ‌دهنده‌ی مطلع تعریف کرده‌اند.

پرسشنامه‌های استاندارد پرکاربرد در حوزه مدیریت

• در برخی از تعاریف پرسشنامه، تأکید شده که موضوع سؤالات در مورد دیدگاه‌ها و نگرش و ترجیحات مخاطب است.

• برخی تعاریف دیگر، دانش و نگرش و عملکرد را به عنوان حوزه‌های اصلی مورد سنجش در پرسشنامه‌ها مطرح می‌کنند.

به نظر می‌رسد که برای هدف ما (که صرفاً آشنایی کلی با پرسشنامه است) مناسب‌تر باشد به جای بررسی تعریف پرسشنامه، به کاربردهای مختلف پرسشنامه‌ها توجه کنیم: کاربردهای پرسشنامه‌ها، محدود و مشخص نیست و مجموعه گسترده‌ای از کاربردها را می‌توان برای پرسشنامه‌ها تصور کرد. در اینجا صرفاً به برخی از این کاربردها می‌پردازیم.

برخی پرسشنامه، برای سنجش نگرش و ترجیحات مخاطب، در یک زمینه مشخص مورد استفاده قرار می‌گیرند. به عنوان مثال:

• پرسشنامه برای اطلاع‌اندازی به بزرگ‌ترین برنامه‌های تلویزیونی یا سایت‌های اینترنتی

• پرسشنامه برای تشخیص اینکه تغییر دسته‌بندی و قیمت تا چه حد تصمیم‌های خرید مشتری را تغییر می‌دهد

• پرسشنامه برای انتخاب کتابهایی که هر فرد برای خرید و مطالعه توصیه می‌کند. برخی پرسشنامه‌های تحقیقاتی، با هدف سنجش رابطه بین دو یا چند متغیر مورد استفاده قرار می‌گیرند. به عنوان مثال:

• سنجش رابطه جنسیت و درآمد

• سنجش رابطه بین تحصیلات دانشگاهی و احترام به قانون

• سنجش رابطه بین سن و میزان مطالعه

• سنجش رابطه بین ماه تولد ویژگی‌های شخصیتی یا سلامت

پرسشنامه‌هایی که برای سنجش فکت‌ها (Facts) مورد استفاده قرار

می‌گیرند. به عنوان مثال:

• وقتی شما از یک فروشگاه خرید می‌کنید، از شما می‌پرسند که از چه طریق با آن فروشگاه آشنا شده‌اید.

• در هنگام مراجعه به یک سمینار، ممکن است تحصیلات شما و سن و جنسیت شما، یا شغل شما، پرسیده و ثبت شود.

دو شیوه متفاوت استفاده از پرسشنامه در فضاها، آکادمیک و دانشگاهی بخشی از تحقیقات دانشگاهی در سراسر جهان، مشخصاً باهدف طراحی و ساخت پرسشنامه انجام می‌شود. مثلاً یک یا چند محقق، ماه‌ها و مهروموم‌ها وقت می‌گذارند و مثلاً پرسشنامه‌ای را طراحی می‌کنند که معتقدند می‌تواند برای سنجش شادمانی یا سنجش رضایت شغلی یا کیفیت زندگی کاری مورد استفاده قرار بگیرد. بخشی دیگر از تحقیقات دانشگاهی، از پرسشنامه‌های استاندارد (Standard Questionnaires) استفاده می‌کند. درواقع، این محققان، به سراغ دستاوردهای گروه اول می‌روند و پس از اطمینان از صحت و کارایی و اعتبار و روایی پرسشنامه، از آن برای سنجش یک یا چند ویژگی در جامعه آماری مدنظر خود استفاده می‌کنند. به‌عنوان مثال فرنهام پرسشنامه‌ای برای سنجش نگرش پولی طراحی کرده است. او در گروه اول قرار می‌گیرد. حالا محقق دیگری می‌تواند از پرسشنامه فرنهام استفاده کند و رابطه بین سواس پولی فرزندان و سطح درآمد والدین را بسنجد. عمده‌ی کاربردهای پرسشنامه در تحقیقات دانشگاهی را می‌توان در یکی از دو گروه فوق طبقه‌بندی کرد. البته فعالیت‌های ارزشمند دیگری هم در ارتباط با پرسشنامه‌ها وجود دارد و آن، محققانی هستند که به‌صورت دائمی و گسترده، قابل‌اعتماد بودن و اتکا به پرسشنامه‌ها را در شرایط مختلف می‌سنجند. جالب اینجاست که به دلیل ناآشنایی با پیچیدگی‌های مربوط به طراحی پرسشنامه‌ها، موارد متعددی را می‌توان در مراکز دانشگاهی مشاهده کرد که دانشجویان، زمانی که نمی‌توانند پرسشنامه مناسبی را برای تحقیقات خود پیدا کنند، طراحی یک پرسشنامه مناسب را به‌عنوان بخشی از کار خود تعریف می‌کنند. حالا می‌توانید تصور کنید که

پرسشنامه‌های استاندارد پرکاربرد در حوزه مدیریت

مثلاً در مقطع کارشناسی ارشد که انجام پایان‌نامه در یک یا حداکثر دو ترم انجام می‌شود، دانشجو وقتی پس از چند ماه تلاش متوجه می‌شود که فقط همین مرحله‌ی طراحی پرسشنامه، به چند سال تلاش مستقل نیاز دارد تا چه حد ناامید می‌شود! پرسشنامه، یا وسیله جمع‌آوری اطلاعات، قالبی است که از قسمت‌های متعدد (برحسب هر پرسش) تشکیل شده است؛ برای به دست آوردن اطلاعات موردنظر در پرسش‌نامه، دو نکته اساسی یک نوع یا روش پرسش‌گری (نوع پرسش) و دیگری عریقه هدایت پاسخگو به ارائه پاسخ را باید موردتوجه قرارداد که یا به‌صورت پرسش‌های باز و روش آزاد پاسخ‌گوئی یا به روش بسته و هدایت پاسخگو برای ارائه جواب در محدوده‌ای مشخص انجام می‌شود.

درنهایت باید ابریم که این مجموعه، مقدمه‌ای برای انجام موارد مشابه یا از این دست باشد تا شاید شکل‌گیری سواد اطلاعاتی آحاد جامعه در این زمینه در کل کشور باشیم. هدف اصلی کتاب کاربرد پرسشنامه‌های پرتکرار در حوزه مدیریت هست. این کتاب به لحاظ موضوعی در رشته‌های مدیریت، علوم تربیتی، روانشناسی و علوم اجتماعی کاربرد دارد. این کتاب قابل‌استفاده اساتید، مدیران، معلمان، دانشجویان و دانش‌پژوهان و همه کسانی که بخواهند مدیریت، یاددهی و یادگیری سروکار دارند مفید هست و از این روش و سواد یک روش مطلوب در آموزش و یادگیری در عصر هزاره سوم بهره‌گیرند. این کتاب از همه خوانندگان محترم تقاضامندیم نظرات، پیشنهادها و انتقادات خود را به آدرس پست الکترونیکی ارسال نموده و مؤلف را از نظرات ارزشمند خود بهره‌مند سازند.

توفیق از خداست و تکیه بر اوست.

مؤلف

